

Bryssel den 30.9.2020
COM(2020) 619 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**på grundval av artikel 29.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av
den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut
2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF**

1. INLEDNING

1.1. Mål och huvudsakliga delar i direktiv (EU) 2017/541

Den 15 mars 2017 antog Europaparlamentet och rådet direktiv (EU) 2017/541 om bekämpande av terrorism¹ (nedan kallat *direktivet*). Direktivet antogs för att stärka rambeslut 2002/475/RIF² genom att utvidga definitionen av brott med anknytning till terrorism och införa åtgärder som bättre svarar mot behoven hos offer för terrorism. Medlagstiftaren antog direktivet den 15 mars 2017. De medlemsstater som är bundna av direktivet³ ska kriminalisera handlingar såsom utbildning och resor för terrorismsyften samt finansiering av terrorism. Dessa harmoniserade definitioner av terroristbrott tjänar som ett riktmärke för samarbete och informationsutbyte mellan de nationella myndigheterna.

Direktivet kompletterar även lagstiftning om rättigheter för offer för terrorism⁴. De har rätt till professionella specialiserade stödtjänster omedelbart efter en terroristattack och så länge det är nödvändigt. Medlemsstaterna ska ha protokoll och mekanismer för effektiva insatser vid nödsituationer, bland annat tillgång till tillförlitlig information, för att undvika ytterligare lidande för offer för terrorism och deras familjer.

Länderna skulle ha införlivat reglerna i nationell rätt senast den 8 september 2018.

1.2. Rapportens mål och struktur, informationsinsamling och metod

I enlighet med artikel 29.1 i direktivet innehåller denna rapport en utvärdering av i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att efterleva bestämmelserna i direktivet. Inledningsvis behandlas den allmänna situationen för medlemsstaternas införlivande av direktivet och vissa problem i samband med införlivandet.

Den beskrivning och analys som görs i denna rapport bygger i första hand på information som medlemsstaterna lämnat till kommissionen i sin anmälan om nationella åtgärder om direktivets införlivande till april 2020. Anmälningar som har inkommit efter detta datum har inte beaktats. Kommissionen tog hjälp av en extern leverantör för analysen av de uppgifter som inkommit från medlemsstaterna. Medlemsstaterna lämnade även synpunkter på den externa leverantörens preliminära slutsatser, som är en ytterligare

¹ EUT L 88, 31.3.2017, s. 6.

² EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

³ Hädanefter avser ”medlemsstaterna” eller ”alla medlemsstater” de medlemsstater som är bundna av direktivet (dvs. alla medlemsstater utom Danmark, Irland och Förenade kungariket). I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av direktivet och det är inte heller tillämpligt på Danmark. I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av direktivet och det är inte tillämpligt på dem. Rådets rambeslut 2002/475/RIF är dock tillämpligt på och bindande för Danmark, Irland och Förenade kungariket.

⁴ I direktiv 2012/29/EU (EUT L 315, 14.11.2012, s. 57) fastställs miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem. Detta omfattar rättigheter för, stöd till och skydd av offer för terrorism, eftersom medlemsstaterna särskilt ska ta hänsyn till behoven hos offer för terrorism. De särskilda behoven hos offer för terrorism anges närmare i direktiv (EU) 2017/541.

informationskälla. I rapporten beaktas även information som medlemsstaterna lämnade i samband med de seminarier om införlivandet som kommissionen anordnade mellan juni 2017 och september 2018 samt allmänt tillgänglig information. Kommissionen har även beaktat slutsatserna i rapporten som den utarbetat om genomförandet av rådets rambeslut 2008/919/RIF av den 28 november 2008 om ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism⁵.

Utöver den analys som görs i denna rapport kan det förekomma ytterligare utmaningar när det gäller införlivandet och andra bestämmelser som inte har rapporterats till kommissionen samt annan rättslig och icke-rättslig utveckling. Rapporten hindrar därför inte kommissionen från vidare utvärdering av vissa bestämmelser för att fortsätta att stödja medlemsstaterna vid införlivandet och genomförandet av direktivet.

2. BEDÖMNING AV INFÖRLIVANDET AV DIREKTIVET

2.1. Allmän bedömning och direktivets inverkan på de nationella rättssystemen

Tidsfristen för att införliva direktivet löpte ut den 8 september 2018. Sju medlemsstater – **Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Lettland, Slovakien och Sverige** – anmälde att de införlivat direktivet till tidsfristen och två (**Finland och Nederländerna**) gjorde så kort därefter.

Den 22 november 2018 inledde kommissionen överträdelseförfaranden mot 16 medlemsstater som inte har anmält antagande av nationell lagstiftning som fullständigt införlivar direktivet⁶.

I slutet av juli 2020 förklarade femton av dessa sexton medlemsstater att de hade slutfört införlivandet av direktivet.

Nästan alla medlemsstater antog, åtminstone delvis, särskild lagstiftning för att införliva direktivet. Undantagen var **Frankrike och Italien**, som ansåg att deras befintliga lagstiftning var tillräcklig för att införliva direktivet.

I de fall lagstiftning antogs för att införliva direktivet var syftet nästan alltid att införa ändringar av den befintliga lagstiftningen, oftast strafflagen, och i mindre utsträckning straffprocessordningen eller annan mer specifik lagstiftning. Undantaget var **Cypern**, som antog ny, separat lagstiftning.

Införlivandet av direktivet förefaller överlag att vara tillfredsställande. Ett antal införlivandeproblem som kommissionen fann i en eller flera medlemsstater ger dock upphov till oro:

- ofullständigt eller felaktigt införlivande av ett eller flera av de terroristbrott som förtecknas i **artikel 3** i direktivet, bland annat att de förtecknade brotten inte har

⁵ COM(2014) 554 final, 5.9.2014.

⁶ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Grekland, Litauen, Luxemburg, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien och Spanien.

angetts som terroristbrott, vilket påverkar införlivandet av flera andra bestämmelser,

- bristande införlivande av begreppet ”**bidra till att brott begås**” i artiklarna 6, 7, 8, 9 och 11 i direktivet,
- ofullständigt eller felaktigt införlivande av **artikel 9** om resor för terrorismsyften och **artikel 11** om finansiering av terrorism, två av de nya bestämmelser som införs genom direktivet, och
- brister i införlivandet av särskilda bestämmelser om **offer för terrorism**.

2.2. Specifik bedömning av införlivandeåtgärderna i medlemsstaterna

2.2.1. Syfte (artikel 1)

I denna artikel anges direktivets syfte och att det fastställer minimiregler. Detta innebär att medlemsstaterna får gå längre än de skyldigheter som anges i direktivet. Denna artikel behöver inte införlivas.

2.2.2. Definitioner (artikel 2)

I **artikel 2** i direktivet anges definitionerna av de begrepp som används i direktivet, nämligen ”medel”, ”juridisk person”, ”terroristgrupp” och ”strukturerad grupp”. Vissa av medlemsstaterna har inte uttryckligen införlivat några av definitionerna, utan har slagit fast dem i rättspraxis. Införlivandet av denna artikel är överlag tillfredsställande.

Vad gäller **artikel 2.1** förefaller inte **Tjeckiens** lagstiftning innehålla en definition av ”medel”.

I fråga om **artikel 2.3** verkar flera medlemsstater ha införlivat definitionen av ”terroristgrupp” på ett mer begränsat sätt, vilket i sin tur kan begränsa tillämpningsområdet för brottet att delta i en terroristgrupps verksamhet (artikel 4).

Cypern verkar ha lagt till en begränsning av definitionen i sin lagstiftning – terroristgrupper måste vara upptagna i förteckningar över fysiska eller juridiska personer eller andra grupper som har varit föremål för påföljder för terroristbrott eller andra åtgärder, som upprättats enligt resolutioner från FN:s säkerhetsråd eller restriktiva åtgärder från Europeiska unionens råd, och har uppdaterats av utrikesministeriet. Enligt **Litauens** lagstiftning förefaller terroristgrupper som inte har formellt fastställda roller för medlemmarna eller kontinuitet i sammansättningen inte anses utgöra terroristgrupper.

2.2.3. Tillämpningsområde (artikel 3)

Enligt **artikel 3.1** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de uppsåtliga gärningar som förtecknas i artikelns led kriminaliseras som terroristbrott när de begås i något av de syften som anges i punkt 2.

Artikel 3.1 medför inte bara ett krav på att kriminalisera specifika gärningar, utan även att dessa gärningar definieras som terroristbrott i den nationella lagstiftningen. **Tyskland** verkar dock inte ha någon bestämmelse som medför att de brott som anges i artikel 3.1 definieras som ”terroristbrott” om de begås i något av de syften som anges i artikel 3.2. De enda brott som uttryckligen definieras som terroristbrott är finansiering av terrorism

och brott med anknytning till en terroristgrupp. Detta förefaller utesluta att en person som agerar ensam och begår ett av de förtecknade brotten i *terrorismsyfte*, utan att delta i eller stödja en terroristgrupp, kan åtalas för ett terroristbrott, förutom finansiering av terrorism, som definieras som ett terroristbrott i den tyska lagstiftningen. Det är dessutom viktigt att ha en gemensam definition av terroristbrott, eftersom detta möjliggör en ändamålsenlig användning av instrument för brottsbekämpande samarbete, exempelvis rådets beslut 2005/671/RIF⁷.

Jämfört med rambeslut 2002/475/RIF, som redan föreskriver en skyldighet att kriminalisera en förteckning över brott som terroristbrott, införs genom detta direktiv ett nytt terrorismbrott som har samband med olaglig systemstörning och olaglig datastörning (**artikel 3.1 i**) enligt definitionen i direktiv 2013/40/EU⁸. Detta har införlivats av alla medlemsstater, men **Kroatien**s lagstiftning förefaller endast omfatta kritisk infrastruktur.

För det andra utvidgar direktivet bestämmelsen om tillverkning, innehav, förvärv, transport, tillhandahållande eller användning av nukleära, kemiska och biologiska vapen (**artikel 3.1 f**) till att även omfatta radiologiska vapen. Några medlemsstaters lagstiftning förefaller inte omfatta vissa typer av vapen, såsom radiologiska vapen (**Tjeckien, Frankrike och Malta**) och nukleära vapen (**Frankrike och Malta**). Tack vare direktiv (EU) 2017/541 omfattar brottet forskning om och utveckling av sådana vapen nu samtliga fyra typer av vapen (tidigare omfattades endast biologiska och kemiska vapen). Lagstiftningen i **Österrike, Bulgarien, Frankrike, Malta och Polen** verkar inte omfatta forskning om sådana vapen och **Frankrikes** och **Maltas** lagstiftningar förefaller inte omfatta utveckling av vissa vapen. Mer generellt förefaller **Tysklands** införlivandelagstiftning inte innehålla en uttrycklig hänvisning till forskning om vissa vapen, vilket anges i artikel 3.1 f.

När det gäller de delar av brotten som redan infördes genom rambeslut 2002/475/RIF kvarstår flera problem fortfarande.

Vad beträffar **artikel 3.1 c** i direktivet om människorov eller tagande av gisslan, verkar **Litauens** lagstiftning inte omfatta situationer då människorov eller tagande av gisslan utförs i syfte att injaga allvarlig fruktan hos befolkningen eller allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller i en internationell organisation. **Finlands** lagstiftning verkar inte uttryckligen omfatta alla fall av människorov, endast grov människohandel.

Vad gäller **artikel 3.1 e** i direktivet om kapning av luftfartyg, fartyg eller andra allmänna transportmedel eller godstransportmedel, förefaller lagstiftningen i fem medlemsstater (**Bulgarien, Cypern, Litauen, Luxemburg och Polen**) inte omfatta kapning av andra allmänna transportmedel eller godstransportmedel.

I fråga om **artikel 3.1 g** om utsläpp av farliga ämnen eller orsakande av brand, översvämningar eller explosioner, verkar **Luxemburgs** lagstiftning endast omfatta situationer där en person uppsåtligt levererar, placerar eller spränger ett sprängämne eller en annan livsfarlig anordning om brottet begås på en allmän plats, en statlig eller annan offentlig anläggning, ett allmänt transportsystem eller en infrastrukturanläggning.

⁷ EUT L 253, 29.9.2005.

⁸ EUT L 218, 14.8.2013, s. 8.

Orsakande av översvämningar verkar endast omfatta situationer där minor uppsåtligt används för att utlösa översvämningar.

När det gäller **artikel 3.1 h** i direktivet om störande eller avbrytande av försörjningen av vatten, elkraft eller andra grundläggande naturresurser som utsätter människoliv för fara, verkar **Bulgariens** lagstiftning inte hänvisa till störande av försörjningen av vatten och elkraft. **Luxemburgs** lagstiftning verkar endast omfatta ändringar av vatten- eller grundvattenförhållanden.

Vad gäller **artikel 3.1 i** i direktivet om olaglig systemstörning och olaglig datastörning, förefaller **Kroatiens** lagstiftning endast omfatta störning av datasystem i kritisk infrastruktur. Detta omfattar inte olaglig systemstörning som inte begås mot ett informationssystem som utgör kritisk infrastruktur som förorsakar allvarlig skada eller när ett betydande antal informationssystem har påverkats genom användning av verktyg som har utformats eller anpassats i första hand för detta syfte (enligt den mening som avses i direktiv 2013/40/EU⁹).

Vad gäller **artikel 3.1 j** i direktivet om hot om att begå ett terrordåd, kräver **Greklands** lagstiftning att hotet ska offentliggöras. **Tysklands** lagstiftning verkar inte omfatta hot om att begå de brott som förtecknas i artikel 3.1 d och 3.1 f. **Portugals** lagstiftning verkar inte omfatta hot om att begå de brott som förtecknas i artikel 3.1 f. I **Luxemburg** utgör ett hot som inte omfattar en order eller uppfyller vissa villkor inte ett terroristbrott.

Bulgarien verkar inte ha införlivat det brottssyfte som anges i **artikel 3.2 c** i direktivet, nämligen att allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller i en internationell organisation.

2.2.4. Brott med anknytning till en terroristgrupp (artikel 4)

Enligt **artikel 4** i direktivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det är straffbart att leda en terroristgrupp och delta i en terroristgrupps verksamhet. Medlemsstaternas åtgärder för att uppfylla denna artikel är generellt tillfredsställande.

Vad gäller **artikel 4 a** förefaller **Ungerns** lagstiftning hänvisa till personer som organiserar en terroristgrupp, i stället för personer som leder en terroristgrupp. **Sverige** har inte infört gärningen att leda en terroristgrupp enligt artikel 4 a i direktivet som ett separat brott, utan införlivar i stället denna bestämmelse genom att föreskriva straffrättsligt ansvar för brott med anknytning till terrorism. När det gäller deltagande i en terroristgrupp (**artikel 4 b**) har **Sverige** hänfört även den gärningen till brott med anknytning till terrorism. Om deltagande i en terroristgrupps verksamhet kriminaliseras genom att denna gärning hänförs till brott med anknytning till terrorism finns det en risk för att de förblir ostraffade, eftersom de gärningar som avses i artikel 4 a och b inte kräver en anknytning till ett specifikt terroristbrott. **Sverige** har nyligen kriminaliserat samarbete med en terroristgrupp som ett separat brott. Bestämmelsen förefaller endast omfatta tillhandahållande av vissa materiella resurser, inte tillhandahållande av information.

⁹ EUT L 218, 14.8.2013, s. 8.

Vad beträffar **skäl 38** om att humanitär verksamhet som bedrivs av opartiska humanitära organisationer som erkänns av internationell rätt, inklusive internationell humanitär rätt, inte omfattas av direktivets tillämpningsområde, har fyra medlemsstater (**Österrike, Belgien, Italien och Litauen**) lagstiftning som begränsar tillämpningen av lagstiftning om bekämpande av terrorism i fråga om humanitära eller andra verksamheter. I andra medlemsstater¹⁰ kan allmän lagstiftning (exempelvis strafflagen) tolkas på detta sätt, eller så har de nationella myndigheterna uppgett att detta följs i praktiken.

2.2.5. Offentlig uppmaning att begå terroristbrott (artikel 5)

Enligt **artikel 5** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera uppsåtligt spridande, eller tillgängliggörande för allmänheten på annat sätt, av ett meddelande i syfte att anstifta till ett terroristbrott, om detta handlande, direkt eller indirekt, förespråkar utförandet av terroristbrott och därigenom medför fara för att ett eller flera sådana brott begås. Införlivandet av denna artikel är överlag tillfredsställande.

Litauens lagstiftning förefaller inte omfatta situationer där en person sprider eller på annat sätt tillgängliggör för allmänheten ett meddelande i syfte att anstifta eller bidra till ett terroristbrott, utan att detta faktiskt leder till att en annan person följer denna anstiftan.

2.2.6. Rekrytering för terrorismsyften (artikel 6)

Enligt **artikel 6** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera värvning av en annan person, för att personen ska begå något av de brott som anges i artikel 3.1 a–i eller 4 eller bidra till att något av dessa brott begås.

I **Frankrike** har införlivandeåtgärden utformats så att ”värvning” omfattar erbjudanden eller löften, gåvor, presenter eller andra förmåner, hot eller utövande av påtryckningar mot en person för att personen ska begå ett terroristbrott. Enligt artikel 6 ska värvning för att *bidra* till att ett terroristbrott begås också kriminaliseras, men detta förefaller inte uttryckligen omfattas av **Bulgariens, Greklands, Portugals och Spaniens** lagstiftningar. I **Lettland, Malta, Polen och Slovenien** förefaller detta begrepp att omfattas av brott med anknytning till terroristbrott, exempelvis medhjälp. Lagstiftningen i dessa medlemsstater hänvisar dock uttryckligen till begreppet ”bidra” genom införlivandet av flera andra av de brott som anges i direktivet,

Portugals lagstiftning omfattar inte värvning för att begå brott med anknytning till en terroristgrupp (artikel 4). I **Tysklands** lagstiftning har artikel 6 införlivats genom flera bestämmelser, som sammantaget inte verkar omfatta alla de brott som ska ingå enligt direktivet.

2.2.7. Tillhandahållande av utbildning för terrorismsyften (artikel 7)

Enligt **artikel 7** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera uppsåtligt tillhandahållande av instruktioner om tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen, andra vapen eller skadliga eller farliga ämnen, eller om andra särskilda metoder eller tekniker, i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3.1 a–i eller

¹⁰ Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Lettland, Nederländerna, Rumänien, Slovakien, Spanien och Sverige.

bidra till att något av dessa brott begås, med vetskap om att de kunskaper som tillhandahålls är avsedda att användas för detta syfte.

Precis som artikel 6 om värvning omfattar artikel 7 om tillhandahållande av utbildning även utbildning för att bidra till att ett terroristbrott begås, men detta förefaller inte uttryckligen omfattas av **Bulgariens, Portugals och Spaniens** lagstiftning. I **Lettland, Malta, Polen och Slovakien** förefaller detta begrepp att omfattas av brott med anknytning till terroristbrott, såsom medhjälp, medan andra brott enligt direktivet införlivas med en uttrycklig hänvisning till begreppet ”bidra”.

I **Tysklands** lagstiftning har artikel 7 inte införlivats genom en specifik bestämmelse, utan genom flera bestämmelser, som sammantaget inte verkar omfatta alla terroristbrott som ska ingå enligt direktivet.

2.2.8. Mottagande av utbildning för terrorismsyften (artikel 8)

Enligt **artikel 8** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera mottagande av instruktioner om tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen, andra vapen eller skadliga eller farliga ämnen, eller om andra särskilda metoder eller tekniker, i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3.1 a–i eller bidra till att något av dessa brott begås.

Detta brott omfattar även att motta utbildning för att bidra till att ett terroristbrott begås, men detta förefaller inte uttryckligen att omfattas av **Bulgariens, Spaniens och Portugals** lagstiftningar, precis som artiklarna 6 och 7. I **Slovakien** förefaller detta begrepp att omfattas av brott med anknytning till terroristbrott, såsom medhjälp, medan andra brott enligt direktivet införlivas med en uttrycklig hänvisning till begreppet ”bidra”. I **Tysklands** lagstiftning har denna bestämmelse likaså införlivats genom flera bestämmelser, som sammantaget inte verkar omfatta alla de terroristbrott som ska ingå enligt direktivet.

Cyperns, Maltas, Sloveniens och Slovakiens lagstiftningar förefaller inte omfatta självstudier.

2.2.9. Resor för terrorismsyften (artikel 9)

Enligt **artikel 9** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera uppsåtliga resor i syfte att begå ett terroristbrott eller bidra till att ett sådant brott begås, i syfte att delta i en terroristgrupps verksamhet med vetskap om att sådant deltagande kommer att bidra till denna grups brottsliga verksamhet eller i syfte att tillhandahålla eller motta utbildning för terrorismsyften. Medlemsstaterna ges två alternativ för införlivandet, artikel 9.2 a eller 9.2 b.

Enligt **artikel 9.1** i direktivet ska medlemsstaterna kriminalisera resor till ett annat land än till medlemsstaten i fråga. **Tyskland** verkar inte ha någon uttrycklig hänvisning till syftet att delta i en terroristgrupps verksamhet. I **Bulgarien, Portugal, Rumänien och Slovenien** verkar brottet definieras snävare än i direktivet, eftersom deras lagstiftningar innehåller en mer begränsad definition av personer som reser eller de länder de reser till. **Artikel 9.2** i direktivet avser resor till den egna medlemsstaten, och medlemsstaterna ges två alternativ för införlivandet. **Polen** verkar inte införliva denna bestämmelse över huvud taget.

Enligt **artikel 9.2 a** ska medlemsstaterna kriminalisera resor till den egna medlemsstaten i syfte att begå de ovannämnda terroristbrotten. Detta alternativ införlivades av arton medlemsstater¹¹.

Bulgarien verkar inte ha någon hänvisning till syftet att delta i en terroristgrupps verksamhet. I **Portugals** lagstiftning förefaller resa för att bidra till att ett terroristbrott begås inte omfattas, och den nationella bestämmelsen omfattar inte personer som reser till Portugal om de är portugisiska medborgare eller är bosatta i Portugal. I **Rumänien** är det likaså oklart om lagstiftningen omfattar fall där en person som är bosatt i ett land reser tillbaka till det land som de är medborgare i för att begå (eller bidra till att begå) ett terroristbrott.

Alternativt kan medlemsstaterna enligt **artikel 9.2 b** kriminalisera förberedande gärningar som vidtas av en person som reser in i den medlemsstaten med avsikt att begå ett terroristbrott enligt artikel 3 eller bidra till att ett sådant brott begås. Detta alternativ införlivades av fjorton medlemsstater¹². Åtta medlemsstater (**Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Slovakien och Sverige**) införlivade i själva verket båda alternativen.

I **Tyskland** har införlivandet av artikel 9.2 b i säkerställts genom att konspiration kriminaliseras i lagstiftningen, men detta begrepp förefaller vara snävare definierat än de förberedande handlingar som avses i artikel 9.2 b. När det gäller begreppet ”bidra till” att ett terroristbrott begås verkar några medlemsstater inte ha införlivat detta uttryckligen. Detta rör **Polen** när det gäller artikel 9.1, **Slovenien** när det gäller artikel 9.2 a, **Bulgarien** och **Spanien** vad gäller artikel 9.2 b och **Slovakien** för samtliga punkter i artikeln.

2.2.10. Organiserande eller annat underlättande av resor för terrorismsyften (artikel 10)

Enligt **artikel 10** ska medlemsstaterna kriminalisera varje uppsåtlig åtgärd av organisatorisk eller underlättande art varigenom en person får hjälp med att resa för terrorismsyften enligt artikel 9.1 och 9.2 a, med vetskap om att hjälpen som ges har ett sådant syfte. Medlemsstaternas åtgärder för att uppfylla denna artikel är generellt tillfredsställande.

I **Bulgarien** och **Litauen** verkar lagstiftningen kräva att resan för terrorismsyften faktiskt måste göras i syfte att underlätta eller organisera resor för att sådana resor ska kriminaliseras. I **Slovakien** förefaller genomförandebestämmelsen begränsa resans geografiska räckvidd.

2.2.11. Finansiering av terrorism (artikel 11)

Enligt **artikel 11** i direktivet ska medlemsstaterna fastställa att finansiering av terrorism utgör en straffbar gärning om den begås uppsåtligen. I artikeln fastställs det också att om finansiering av terrorism avser något av de brott som anges i artiklarna 3, 4 och 9 i direktivet ska det inte vara nödvändigt att medlen faktiskt används för att begå något av

¹¹ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Finland, Grekland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Sverige.

¹² Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Frankrike, Tyskland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Slovakien, Spanien och Sverige.

dessa brott och det ska inte heller krävas att gärningsmannen känner till för vilket eller vilka specifika brott som medlen ska användas.

I **Bulgarien, Tyskland, Malta, Polen** och **Portugal** förefaller finansiering av terrorism inte omfatta finansiering av alla brott enligt artiklarna 3–10, vilket krävs enligt direktivet. I **Bulgarien, Lettland, Portugal** och **Spanien**, verkar begreppet ”bidra till att brott begås” inte återspeglas i den nationella lagstiftningen. **Polen, Slovakien** och **Slovenien** har inte infört begreppet ”bidra till att brott begås” på ett konsekvent sätt i införlivandelagstiftningen. I **Luxemburg** föreskriver lagstiftningen ett ytterligare villkor om att medlen måste ha erhållits på ett olagligt sätt.

2.2.12. Andra brott med anknytning till terroristverksamhet (artikel 12)

Enligt **artikel 12** i direktivet ska medlemsstaterna som brott med anknytning till terroristverksamhet kriminalisera grov stöld och utpressning i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3 i direktivet, samt upprättande eller användning av falska administrativa dokument i syfte att begå något av de brott som anges i artiklarna 3.1 a–i, 4 b och 9 i direktivet.

Kroatien och **Grekland** verkar i sina lagstiftningar inte kriminalisera de uppsåtliga gärningarna grov stöld, utpressning och upprättande eller användning av falska administrativa dokument i syfte att begå brott med anknytning till terroristverksamhet. I **Finland** förefaller endast grov stöld i syfte att begå ett terroristbrott omfattas som ett brott med anknytning till terroristverksamhet, inte utpressning eller upprättande eller användning av falska administrativa dokument.

2.2.13. Anknytning till terroristbrott (artikel 13)

Artikel 13 i direktivet föreskriver att för att en gärning som avses i artikel 4 eller i avdelning III ska vara straffbar ska det inte vara nödvändigt att ett terroristbrott faktiskt har begåtts och det ska inte heller vara nödvändigt, vad gäller de brott som avses i artiklarna 5–10 och 12 i direktivet, att fastställa en koppling till något annat specifikt brott som anges i direktivet.

Bulgarien har införlivat det brott som avses i artikel 10 i direktivet och bestämmelsen om att bidra till att vissa brott med anknytning till terroristverksamhet begås genom att kriminalisera medhjälp. Enligt den bulgariska lagstiftningen förefaller medhjälp endast straffbeläggas om det huvudsakliga brottet faktiskt begås. I **Grekland** är brottet i artikel 10 inte ett separat brott, och det verkar därför som att det måste fastställas en koppling till ett annat specifikt brott i direktivet (artikel 9). **Litauen** verkar inte kriminalisera förberedande gärningar för att begå ett brott som inte anses utgöra ett ”grovt” brott, såsom de brott som införlivas genom artiklarna 5, 9 och 10 i direktivet. Om den brottsliga gärningen avbryts under förberedelsestadiet är förberedande gärningar därför inte straffbelagda.

2.2.14. Medhjälp, anstiftan och försök (artikel 14)

Enligt **artikel 14** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att medhjälp till något av de brott som avses i artiklarna 3–8, 11 och 12, anstiftan till något av de brott som avses i artiklarna 3–12 och försök att begå något av de brott som avses i artiklarna 3, 6, 7, 9.1, 9.2 a, 11 och 12 i direktivet, med undantag för innehav enligt artikel 3.1 f och det brott som avses i artikel 3.1 j, är straffbart. Införlivandet av denna artikel är överlag

tillfredsställande.

Polen har införlivat artikel 6 genom samma åtgärd som för **artikel 14.1** och **14.2**. Det är därför oklart huruvida medhjälp eller anstiftan till det brott som avses i artikel 6 är kriminaliserat.

I **Grekland** förefaller inte brottet enligt artikel 10 vara straffbart, eftersom artikel 10 inte har införlivats som ett separat brott.

Vad gäller **artikel 14.3** om försök att begå brott verkar **Malta** inte kriminalisera försök att begå vissa av de brott som omfattas av artikel 3 eller försök att begå de brott som avses i artiklarna 6, 7, 11 och 12 i direktivet.

2.2.15. Påföljder för fysiska personer (artikel 15)

Enligt **artikel 15** i direktivet ska medlemsstaterna se till att de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 i direktivet beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder. Enligt denna artikel ska medlemsstaterna närmare bestämt säkerställa att de terroristbrott som avses i artikel 3 samt medhjälp, anstiftan och försök att begå sådana brott beläggs med frihetsstraff som är strängare än de som föreskrivs i nationell rätt för sådana brott i avsaknad av det särskilda uppsåt som krävs (utom då de föreskrivna påföljderna redan är de maximistraff som kan dömas ut enligt nationell rätt).

När det gäller **artikel 15.2** verkar **Bulgariens** lagstiftning föreskriva ett mildare straff för det brott som avses i artikel 3.1 j i direktivet (hot om att begå ett terroristbrott) än straffet för brottet att hota att begå ett brott. **Tjeckiens** lagstiftning verkar inte föreskriva strängare straff för gärningar att ta kontroll över luftfartyg, civila fartyg och fasta plattformar som begås uppsåtligen i terrorismsyfte, vilket krävs enligt artikel 3 i direktivet.

Enligt **artikel 15.3** i direktivet ska medlemsstaterna i sina nationella lagstiftningar föreskriva frihetsstraff med maximistraff åtminstone på den nivå som fastställs i den artikeln för de brott som avses i artikel 4 a och 4 b i direktivet samt för de brott som avses i artikel 3.1 j om de begås av en person som leder en terroristgrupp.

I **Bulgarien** verkar maximistraffet vara lägre än det maximistraff som fastställs i artikel 15.3 när det terroristbrott som avses i artikel 3.1 j begås av en person som leder en terroristgrupp. I **Finland** förefaller maximistraffet för det brott som avses i artikel 4 a i direktivet att vara lägre än det maximistraff som fastställs i artikel 15.3 om brottet inte begås i kombination med ett annat brott. I **Ungern** verkar några av verksamheterna i samband med att leda en terroristgrupp beläggas med mildare straff än det straff som fastställs i direktivet. I **Luxemburg** kan maximistraffet utgöras av böter i stället för frihetsberövande beroende på i vilken utsträckning en person har deltagit i en terroristgrupp (artikel 4 b). I **Sverige** verkar några av verksamheterna i samband med deltagande i en terroristgrupp beläggas med ett mildare maximistraff än det straff som fastställs i direktivet.

2.2.16. Förmildrande omständigheter (artikel 16)

Enligt **artikel 16** i direktivet kan medlemsstaterna lindra de påföljder som avses i artikel 15 om gärningsmannen tar avstånd från terroristverksamhet, och förser de administrativa eller rättsliga myndigheterna med information som de inte skulle ha

kunnat erhålla på annat sätt och som hjälper dem att förhindra eller mildra effekterna av brottet, identifiera eller väcka åtal mot de övriga gärningsmännen, finna bevis, eller förhindra ytterligare brott enligt artiklarna 3–12 och 14.

Tjugotre medlemsstater¹³ har utnyttjat (eller delvis utnyttjat) detta alternativ. Två medlemsstater (**Estland** och **Slovenien**) har inte utnyttjat möjligheten enligt artikel 16 i direktivet över huvud taget.

Möjligheten i **artikel 16.1 a** – att ta avstånd från terroristverksamhet – har utnyttjats av sjutton medlemsstater¹⁴.

Möjligheten i artikel **16.1 b** – att förse de administrativa eller rättsliga myndigheterna med information som de inte skulle ha kunnat erhålla på annat sätt – har utnyttjats av tjugotvå medlemsstater¹⁵ men tio av dessa¹⁶ har inte utnyttjat alla alternativ som anges i leden i–iv.

2.2.17. Juridiska personers ansvar (artikel 17)

Enligt **artikel 17** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga för de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 i direktivet om de begås till deras förmån av en person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom den juridiska personen, och om brister i övervakning eller kontroll som ska utföras har gjort det möjligt att begå ett sådant brott. I artikeln fastställs också att om juridiska personer kan hållas ansvariga utesluter detta inte straffrättsliga förfaranden mot fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare. Medlemsstaternas åtgärder för att uppfylla denna artikel är generellt tillfredsställande.

I **Bulgarien** verkar juridiska personer inte kunna hållas ansvariga för det brott som avses i artikel 10 i direktivet, och i **Polen** verkar juridiska personer inte kunna hållas ansvariga för det brott som avses i artikel 9 i direktivet. **Frankrike** och **Kroatien** verkar inte ha någon uttrycklig hänvisning till brister i övervakning eller kontroll (**artikel 17.2**). I **Kroatien** kan dock juridiska personer hållas ansvariga när den ansvariga personen inom den juridiska personen begår ett brott till förmån för den juridiska personen.

2.2.18. Sanktioner för juridiska personer (artikel 18)

Enligt **artikel 18** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att en juridisk person som hålls ansvarig enligt artikel 17 kan bli föremål för effektiva, proportionella och

¹³ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Spanien och Sverige.

¹⁴ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Slovakien och Spanien.

¹⁵ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Spanien och Sverige.

¹⁶ Finland, Frankrike, Ungern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal och Rumänien.

avskräckande sanktioner, vilka ska innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och kan innefatta andra sanktioner. Artikel 18 innehåller även en förteckning över andra möjliga sanktioner.

Tjugoen av de tjugofem medlemsstaterna¹⁷ har utnyttjat (eller delvis utnyttjat) de alternativ som anges i artikel 18 i direktivet. Fyra medlemsstater (**Estland, Finland, Nederländerna** och **Sverige**) har inte utnyttjat alternativen över huvud taget.

Möjligheten enligt **artikel 18 a** – fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd – har utnyttjats av tretton medlemsstater¹⁸.

Möjligheten enligt **artikel 18 b** – tillfälligt eller permanent näringsförbud – har utnyttjats av arton medlemsstater¹⁹.

Möjligheten enligt **artikel 18 c** – rättslig övervakning – har utnyttjats av fem medlemsstater (**Cypern, Frankrike, Malta, Rumänien** och **Spanien**).

Möjligheten enligt **artikel 18 d** – rättsligt beslut om upplösning av verksamheten – har utnyttjats av sjutton medlemsstater²⁰.

Möjligheten enligt **artikel 18 e** – tillfällig eller permanent stängning av inrättningar som har använts för att begå brottet – har använts av nio medlemsstater (**Belgien, Cypern, Frankrike, Grekland, Litauen, Malta, Portugal, Rumänien** och **Spanien**).

2.2.19. Utredning och lagföring (artikel 19)

Enligt **artikel 19** i direktivet ska medlemsstaterna fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 i direktivet. I vissa fall har de också rätt att utvidga sin behörighet till att omfatta andra angivna omständigheter. Enligt artikel 19 krävs också att medlemsstaterna ska samarbeta i händelse av behörighetskonflikter. Medlemsstaterna ska dessutom fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 i de fall den vägrar att överlämna eller utlämna en person samt säkerställa att dess behörighet omfattar fall där något av de brott som avses i artiklarna 4 och 14 helt eller delvis har begåtts inom dess territorium, oavsett var terroristgruppen är baserad eller utövar sin brottsliga verksamhet.

De fall där behörighet ska fastställas anges i **artikel 19.1 a–e**.

När det gäller led c om behörighet när medlemsstaten är den i vilken gärningsmannen är medborgare eller bosatt, verkar **Tysklands** lagstiftning inte innehålla en allmän regel

¹⁷ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Spanien, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien och Slovakien.

¹⁸ Kroatien, Cypern, Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien, Luxemburg, Malta, Polen, Portugal, Slovakien och Spanien.

¹⁹ Österrike, Belgien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Malta, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Spanien.

²⁰ Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Ungern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Spanien.

som fastställer domicilprincipen²¹ och **Portugal** verkar inte ha en allmän regel för att fastställa nationalitetsprincipen²².

Vad gäller led d om behörighet när brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad inom dess territorium, verkar **Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Polen** och **Portugal** inte ha införlivat denna bestämmelse.

När det gäller led e om behörighet när brottet har begåtts mot den berörda medlemsstatens institutioner eller befolkning eller mot en eller en av unionens institutioner, organ eller byråer med säte i medlemsstaten, förefaller **Belgiens, Bulgariens, Ungerns, Rumäniens** och **Spaniens** lagstiftning inte omfatta personer som är bosatta i men inte är medborgare i landet. I **Tyskland** förefaller varken personer bosatta i landet eller EU-institutioner att omfattas uttryckligen. **Polens** lagstiftning omfattar inte uttryckligen unionens institutioner, organ eller byråer med säte i medlemsstaten. **Portugals** lagstiftning verkar endast omfatta situationer där ”institutionen eller personerna” finns i Portugal eller har sitt säte där.

Sjutton medlemsstater²³ har utnyttjat (eller delvis utnyttjat) möjligheten enligt artikel 19.1 andra stycket som tillåter medlemsstaterna att utvidga sin behörighet om brottet har begåtts inom en annan medlemsstats territorium.

Sex medlemsstater (**Belgien, Finland, Tyskland, Litauen, Nederländerna** och **Spanien**) har utnyttjat möjligheten enligt **artikel 19.2** som tillåter medlemsstaterna att utvidga sin behörighet beträffande tillhandahållande av utbildning för terrorismsyften enligt artikel 7, om gärningsmannen tillhandahåller utbildning till personer som är medborgare eller bosatta i medlemsstaten och artikel 19.1 inte är tillämplig.

Enligt **artikel 19.4** i direktivet ska medlemsstaterna fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 i de fall den vägrar att överlämna eller utlämna en person. Denna artikel förefaller inte ha införlivats uttryckligen i **Tyskland, Italien** och **Polen**. I **Cypern** verkar inte bestämmelserna för att införliva artikel 19.4 och **19.5** i direktivet täcka alla brott som omfattas av direktivet.

2.2.20. Utredningsverktyg och förverkande (artikel 20)

Enligt **artikel 20** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att effektiva utredningsverktyg, som de som används när det gäller organiserad brottslighet eller andra grova brott, är tillgängliga för utredning eller lagföring av brott. Medlemsstaterna ska också säkerställa att deras behöriga myndigheter i enlighet med direktiv 2014/42/EU²⁴ fryser eller förverkar, beroende på vad som är lämpligt, vinning som härrör från brott och hjälpmedel som använts eller varit avsedda att användas för att begå eller bidra till att terrorismbrott begås. Införlivandet av denna artikel är överlag tillfredsställande.

²¹ Detta skulle ge landet möjlighet att utöva straffrättslig behörighet över personer som är bosatta i landet.

²² Detta skulle ge landet möjlighet att utöva straffrättslig behörighet över personer som är medborgare i landet.

²³ Belgien, Tjeckien, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Polen, Portugal, Rumänien, Sverige, Slovakien, Slovenien och Spanien.

²⁴ EUT L 127, 29.4.2014, s. 39.

När det gäller **artikel 20.1** verkar utredningsverktyg som de som används när det gäller organiserad brottslighet eller andra grova brott inte finnas tillgängliga i **Tyskland** för utredning av alla brott som krävs enligt direktivet. De finns exempelvis inte tillgängliga för terroristbrottet allvarliga angrepp på en persons fysiska integritet för terrorismsyften (artikel 3.1 b). I **Litauen** verkar inte alla utredningsverktyg finnas tillgängliga för att utreda resor för terrorismsyften. I **Polens** fall verkar det inte vara möjligt att använda avlyssning av kommunikation för att utreda eller lagföra alla terroristbrott.

Vad gäller **artikel 20.2** verkar inte **Tjeckien, Estland, Nederländerna, Slovakien** och **Sverige** ha infört ett obligatoriskt krav att tillämpa åtgärder för frysning eller förverkande på alla brott som omfattas av direktivet i sina lagstiftningar. De nationella bestämmelserna möjliggör vanligen tillämpning av dessa åtgärder, vilket är obligatoriskt enligt direktiv 2014/42/EU, men de innehåller inte en strikt formulerad skyldighet att tillämpa dem med avseende på terroristbrott.

2.2.21. Åtgärder mot internetinnehåll som utgör en offentlig uppmaning till terroristbrott (artikel 21)

Enligt artikel 21 i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att internetinnehåll som finns på servrar på deras territorium och som utgör en offentlig uppmaning till terroristbrott utan dröjsmål avlägsnas. När det inte är genomförbart att avlägsna innehållet kan medlemsstaterna vidta åtgärder för att blockera åtkomsten till sådant innehåll. Åtgärderna måste vara transparenta och tillhandahålla adekvata skyddsmekanismer (inbegripet rättslig prövning) för att säkerställa att de begränsas till vad som är nödvändigt och proportionellt och att användarna informeras om orsaken till åtgärderna. Överlag finns det skillnader i införlivandet av denna artikel mellan medlemsstaterna. I september 2018 lade kommissionen fram ett förslag till en särskild förordning för att förhindra spridning av terrorisminnehåll på internet, med särskilda skyldigheter för leverantörer av värdtjänster. Detta förslag är för närvarande föremål för förhandling mellan medlagstiftarna.

Grekland införlivade inte denna artikel. Landets lagstiftning omfattar endast beslag av digitala data inom ramen för brottsutredningar, men inte att internetinnehåll ska avlägsnas eller blockeras. Två medlemsstater (**Bulgarien** och **Polen**) verkar inte ha införlivat **artikel 21.1 första meningen** i direktivet, om avlägsnande av internetinnehåll, eftersom deras lagstiftningar endast hänvisar till blockering av innehåll. **Kroatien** och **Lettland** föreskriver åtgärder som kan leda till att innehåll avlägsnas, men det förefaller inte finnas någon uttrycklig skyldighet i detta avseende. I **Tjeckien** tillåter lagen de nationella myndigheterna att begära att internetinnehåll avlägsnas, men lagen föreskriver inte det berörda förfarandet.

Artikel 21.1 andra meningen, enligt vilken myndigheterna *uppmuntras* att avlägsna sådant innehåll på servrar utanför deras territorium, har införlivats av sexton medlemsstater²⁵. Här ingår de två medlemsstater (**Bulgarien** och **Polen**) som endast föreskriver blockering, och således inte avlägsnande av internetinnehåll. I **Sloveniens** fall omfattar införlivandeåtgärden tjänsteleverantörer med säte i andra medlemsstater, men inte i tredjeländer.

²⁵ Österrike, Belgien, Bulgarien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Lettland, Litauen, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien och Sverige.

Möjligheten enligt **artikel 21.2** i fråga om blockering av åtkomst till innehåll när det inte är genomförbart att avlägsna det vid källan, har införlivats av arton medlemsstater²⁶.

Vad gäller **artikel 21.3** verkar inte lagstiftningen i **Belgien, Finland, Luxemburg, Polen** och **Slovenien** kräva att användarna ska informeras om orsaken till att innehåll avlägsnas.

2.2.22. Ändringar i beslut 2005/671/RIF (artikel 22)

Genom **artikel 22** i direktivet ändras artiklarna 1 och 2 i rådets rambeslut 2005/671/RIF. Medlemsstaterna ska säkerställa att relevant information som samlats in av dess behöriga myndigheter inom ramen för ett straffrättsligt förfarande med anknytning till terroristbrott så snart som möjligt görs tillgänglig för de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat när informationen skulle kunna användas för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott. Medlemsstaterna ska också säkerställa att deras behöriga myndigheter i vederbörlig tid vidtar åtgärder när de erhåller information från andra medlemsstater.

Belgien, Finland, Grekland, Italien, Luxemburg, Malta, Slovenien, Spanien och **Sverige** verkar inte uttryckligen ha införlivat artikel 22. I de fall där denna bestämmelse uttryckligen har införlivats i den nationella lagstiftningen²⁷, omfattas inte alltid alla delar av bestämmelsen. **Tjeckiens** lagstiftning verkar exempelvis endast omfatta spontan överföring av information, inte överföring av information på begäran. **Lettlands, Litauens** och **Portugals** lagstiftningar verkar inte omfatta spontant utbyte av information. **Tjeckiens, Estlands, Kroatiens** och **Ungerns** lagstiftningar verkar inte föreskriva en skyldighet att utbyta information, utan endast en möjlighet att göra detta. **Litauen, Nederländerna** och **Portugal** verkar å sin sida inte ha ett uttryckligt krav i sin lagstiftning om att vidta åtgärder i vederbörlig tid när de erhåller information från andra medlemsstater.

2.2.23. Grundläggande fri- och rättigheter (artikel 23)

I **artikel 23.1** i direktivet klargörs det att direktivet inte ska medföra någon ändring i fråga om de skyldigheter att respektera grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper som stadgas i artikel 6 i EU-fördraget.

Enligt **artikel 23.2** får medlemsstaterna få fastställa villkor som är nödvändiga till följd av, och är förenliga med, grundläggande principer som rör pressfrihet och andra mediers frihet och som reglerar pressens eller andra mediers rättigheter och ansvar samt processrättsliga skyddsregler för dem, när dessa villkor hör samman med fastställande eller begränsning av ansvar.

Italien och **Sverige** utnyttjar denna möjlighet enligt artikel 23.2 i direktivet. **Italiens** strafflag föreskriver särskilda garantier för rätten att rapportera samt pressens och andra mediers rätt till information. I **Sverige** skyddas medier som omfattas av

²⁶ Belgien, Bulgarien, Cypern, Tjeckien, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Litauen, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, och Spanien.

²⁷ Österrike, Belgien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Lettland, Litauen, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien och Slovakien.

grundlagsbestämmelser, exempelvis tryckt press och tv, av särskilda processrättsliga regler, vilket är tillåtet enligt artikel 23.2.

2.2.24. Hjälp och stöd till offer för terrorism (artikel 24)

Artikel 24 i direktivet föreskriver skyldigheter för medlemsstaterna med avseende på hjälp och stöd till offer för terrorism.

Enligt **artikel 24.1** i direktivet ska utredningar av eller lagföring för brott som omfattas av detta direktiv inte vara beroende av en anmälan eller en angivelse. Införlivandet av denna punkt är tillfredsställande.

Enligt **artikel 24.2** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att stödtjänster för offer för terrorism finns inrättade i enlighet med direktiv 2012/29/EU²⁸ och att dessa finns att tillgå för offer för terrorism omedelbart efter en terroristattack och så länge det är nödvändigt.

Litauen har inte inrättat allmänna stödtjänster för offer, men har tjänster som omfattar vissa aspekter, såsom rättshjälp. **Luxemburgs, Polens** och **Sloveniens** lagstiftningar verkar inte föreskriva att stödtjänsterna ska kunna tillgodose de specifika behoven hos offer för terrorism. Kravet att stödtjänster för offer för terrorism ska finnas att tillgå omedelbart efter en terroristattack och så länge det är nödvändigt verkar inte ha införlivats uttryckligen av sexton medlemsstater²⁹, även om så verkar vara fallet i praktiken i de flesta av dessa medlemsstater.

I **artikel 24.3** i direktivet anges det att stödtjänster ska kunna tillgodose de specifika behoven hos offer för terrorism. Tjänsterna ska vara konfidentiella, kostnadsfria och lättillgängliga och ska omfatta a) emotionellt och psykologiskt stöd, b) rådgivning och information, c) hjälp med anspråk på ersättning. Kravet att tjänsterna ska vara konfidentiella och kostnadsfria verkar inte ha införlivats uttryckligen av **Österrike, Bulgarien, Kroatien, Malta** och **Polen**.

Vad gäller de typer av tjänster som stöd till offer för terrorism måste omfatta verkar **Litauen** och **Luxemburg** inte uttryckligen ha införlivat **artikel 24.3 a** om emotionellt och psykologiskt stöd. **Artikel 24.3 b** om tillhandahållande av rådgivning och information har införlivats delvis av **Kroatien, Tjeckien, Italien, Litauen** och **Slovenien**. Dessa medlemsstaters införlivande förefaller inte omfatta rådgivning och information om praktiska eller ekonomiska frågor. I **Rumänien** och **Slovenien** verkar inte de nationella åtgärderna vara tillräckligt detaljerat utformade för att det ska gå att dra slutsatsen att hjälp med anspråk på ersättning faktiskt kommer att tillhandahållas (**artikel 24.3 c**). Trots att dessa bestämmelser inte har införlivats uttryckligen tyder tillgänglig information på att de ovannämnda typerna av tjänster finns tillgängliga i praktiken i flera av dessa medlemsstater.

²⁸ EUT L 315, 14.11.2012, s. 57. I direktiv 2012/29/EU fastställs miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem. Detta omfattar rättigheter för, stöd till och skydd av offer för terrorism, eftersom medlemsstaterna särskilt ska ta hänsyn till behoven hos offer för terrorism. De särskilda behoven hos offer för terrorism anges närmare i direktiv (EU) 2017/541.

²⁹ Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Tjeckien, Estland, Finland, Tyskland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien och Slovenien.

I **artikel 24.4 i direktivet** klargörs att det ska finnas mekanismer eller protokoll som medger att stödtjänsterna aktiveras inom ramen för de nationella infrastrukturerna för insatser vid nödsituationer. Ett heltäckande bemötande av behoven hos offren och deras familjemedlemmar ska säkerställas omedelbart efter en terroristattack och så länge det är nödvändigt. De nationella åtgärder som har införts verkar generellt motsvara det stöd som krävs enligt direktivet.

Enligt **artikel 24.5 i direktivet** ska medlemsstaterna likaså säkerställa att adekvat medicinsk behandling tillhandahålls offer för terrorism omedelbart efter en terroristattack och så länge det är nödvändigt. Denna skyldighet förefaller omfattas av bestämmelserna om allmän medicinsk behandling enligt de nationella hälso- och sjukvårdssystemen.

Enligt **artikel 24.6** i direktivet ska offer för terrorism ha tillgång till rättshjälp i enlighet med direktiv 2012/29/EU³⁰ när de är parter i straffrättsliga förfaranden. Det ska säkerställas att brottets allvar och omständigheterna kring brottet vederbörligen återspeglas i de villkor och processuella regler enligt vilka offer för terrorism har tillgång till rättshjälp i enlighet med nationell rätt. Denna senare del av artikel 24.6 verkar inte ha införlivats av **Grekland, Lettland, Luxemburg, Malta, Polen, Portugal och Spanien**.

2.2.25. Skydd av offer för terrorism (artikel 25)

Enligt **artikel 25** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att åtgärder finns tillgängliga för att skydda offer för terrorism och deras familjemedlemmar i enlighet med direktiv 2012/29/EU³¹. Vid bedömningen av huruvida och i vilken utsträckning de bör få del av dessa åtgärder ska särskild uppmärksamhet ägnas åt risken för hot eller vedergällning och åt behovet av att skydda värdigheten och den fysiska integriteten hos offer för terrorism. Problem konstaterades i nio medlemsstater (**Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien**). I de flesta fall beror detta på problem med införlivandet av direktiv 2012/29/EU³². Fullt skydd ges inte familjemedlemmar till offer för terrorism. **Bulgariens** lagstiftning verkar inte omfatta risken för hot eller vedergällning och behovet av att skydda värdigheten och den fysiska integriteten hos offren vid förhör och vittnesmål. I **Polen** verkar införlivandebestämmelsen inte innehålla en uttrycklig hänvisning till ”risken för hot eller vedergällning och behovet av att skydda värdigheten och den fysiska integriteten hos offer för terrorism”, och **Sloveniens** lagstiftning förefaller inte omfatta skydd av värdigheten och den fysiska integriteten hos offer för terrorism. **Slovariens** lagstiftning föreskriver åtgärder för att undvika kontakt mellan offer och gärningsmän, men åtgärderna förefaller endast vara tillämpliga på offren före huvudförhandlingen och inte genom hela det straffrättsliga förfarandet.

³⁰ EUT L 315, 14.11.2012, s. 57.

³¹ EUT L 315, 14.11.2012, s. 57.

³² Se även kommissionens rapport om genomförandet av direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem (COM(2020) 188 final, 11.5.2020).

2.2.26. Rättigheter för offer för terrorism bosatta i en annan medlemsstat (artikel 26)

Genom **artikel 26.1 första meningen** i direktivet införs en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att offer för terrorism som är bosatta i en annan medlemsstat än den där terroristbrottet begicks har tillgång till information om sina rättigheter, stödtjänster och system för ersättning i den medlemsstat där terroristbrottet begicks. De flesta medlemsstater som omfattas av denna rapport säkerställer tillgång till information om offers rättigheter, oavsett var personen är bosatt, och alla medlemsstater verkar uppfylla denna skyldighet.

Enligt **artikel 26.2** i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att alla offer för terrorism har tillgång till de hjälp- och stödtjänster som föreskrivs i artikel 24.3 a och b på territoriet i den medlemsstat i vilken de är bosatta, även om terroristbrottet begicks i en annan medlemsstat. **Bulgariens** införlivandeåtgärd verkar vara tillämplig på alla brott som begås i dess territorium samt brott som begås utanför territoriet, men endast om offret är bulgarisk medborgare. Offer som är bosatta i Bulgarien men inte är medborgare i landet omfattas således inte av införlivandeåtgärden.

3. SLUTSATSER

Direktivet utgör ett heltäckande rättsligt instrument som fastställer minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder på området för terroristbrott och brott med anknytning till terroristverksamhet samt åtgärder för skydd av, och stöd och hjälp till, offer för terrorism. Dess införlivande har lett till att medlemsstaternas straffrättsliga inställning till terrorism och rättigheter för offer för terrorism har stärkts betydligt. Av de 25 medlemsstater som är bundna av direktivet antog 23 ny lagstiftning för att säkerställa införlivandet av direktivet.

Kommissionen är medveten om de ansträngningar som medlemsstaterna har gjort för att uppfylla direktivets bestämmelser. EU-medlemsstaternas införlivande av direktivet kan överlag anses vara tillfredsställande. Det finns dock ett antal potentiella problem i samband med införlivandet av de terroristbrott som förtecknas i **artikel 3** i direktivet i flera medlemsstaters nationella lagstiftning, vilket även påverkar införlivandet av flera andra bestämmelser i direktivet. Ett annat problem är att de brott som anges i artikel 3.1 inte anses utgöra terroristbrott när de begås i de syften som anges i artikel 3.2. Det är viktigt att dessa brott anses utgöra terroristbrott i sig, för att exempelvis beakta möjligheten att lagföra så kallade ensamvargar för terroristbrott. Det är dessutom viktigt att ha en gemensam definition av terroristbrott, eftersom detta möjliggör en ändamålsenlig användning av instrument för brottsbekämpande samarbete, exempelvis rådets beslut 2005/671/RIF³³. Avslutningsvis är det viktigt för offer för terroristbrott att de erkänns som sådana.

Ett annat orosmoln är det ofullständiga eller felaktiga införlivandet av **artikel 9** om resor för terrorismsyften, eftersom detta kan inverka på hur en person som begår detta brott utreds och lagförs, vilket i sin tur kan innebära att vissa gärningar kan förbli ostraffade. Så kan exempelvis vara fallet när den nationella lagstiftningen innehåller en mer begränsad definition av personer som reser eller de länder de reser till. På liknande sätt

³³ EUT L 253, 29.9.2005.

och av liknande skäl är det ofullständiga eller felaktiga införlivandet av **artikel 11** om finansiering av terrorism också oroande. De nationella lagstiftningarna omfattar inte alltid finansiering av alla brott som anges i artiklarna 3–10 såsom direktivet föreskriver, vilket minskar utrymmet för lagföring av vissa handlingar. Avslutningsvis brister införlivandet av särskilda bestämmelser om **offer för terrorism**, vilket kan leda till att offer för terrorism inte får hjälp eller stöd som har anpassats till deras specifika behov.

För att säkerställa ett fullständigt och korrekt införlivande av direktivet kommer kommissionen att fortsätta att stödja medlemsstaterna i deras arbete för att avhjälpa konstaterade brister. I detta arbete ingår att övervaka att de nationella åtgärderna är förenliga med de relevanta bestämmelserna i direktivet. Vid behov kommer kommissionen att använda sina verkställandebefogenheter enligt fördragen genom överträdelseförfaranden.

Kommissionen kommer att göra en bredare utvärdering av direktivet i september 2021 genom att överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en bedömning av direktivets mervärde för bekämpande av terrorism i enlighet med artikel 29.2. Utvärderingen ska också bedöma direktivets inverkan på grundläggande fri- och rättigheter, inbegripet på icke-diskriminering, på rättsstatsprincipen och på omfattningen av det skydd och den hjälp som tillhandahålls offer för terrorism.